

навчання. Навчання часто супроводжується заздалегідь запланованими сеансами on-line консультацій. Найсильнішими чинниками розвитку вважаються цінове змагання курсів і модуляризація (або артикуляція) навчальних планів, тобто можливість відбору найкращих модулів з запланованого навчального плану стандартного сертифікованого набору, які можуть бути підготовлені різними університетами.

Ресурсно-орієнтоване навчання — філософія і методологія навчання, яка забезпечує викладачів цілісним підходом до організації навчального процесу. Воно направлене не тільки на засвоєння знань і придбання навичок, але і на тренінг здібностей самостійного і активного перетворення проблемно-інформаційного середовища шляхом розкриття і практичного застосування інформаційних ресурсів. Студенти замість готових знань отримують допомогу в тому, щоб поступово розвинути спеціальні навички, що забезпечують своє власне саморозкриття тем курсу, з'єднуючи разом інформаційні нитки для формулювання важливих знань по темі. Посилення автономії — одна з істотних рис даної технології навчання — виявляється у вмінні студентів того, як взяти на себе відповідальність за визначення того, що вони повинні вчити, де і як знайти інформацію, що найкращим чином розкриває дану тему, яким чином зафіксувати і інтерпретувати інформацію, як її оцінити, як взаємодіяти з колегами по обробці інформації, як організовані інформаційні зв'язки і доступ до інформації, як інформація засвоюється в процесі навчання. Взаємодія студентів з безліччю ресурсів (книги, журнали, газети, мультимедіа, телебачення, Internet, суспільство, контакти з людьми) мотивує студентів навчатися теми, намагаючись знайти інформацію багатьма шляхами і у всіх місцях, де це тільки можливе.

Ресурсно-орієнтоване навчання — студенто-центроване, воно спирається на посилку, що студенти навчаються в процесі діяльності і індивідуального формування смислів. Такий процес навчання слідує реальному життю, в якому суб'єкт націлюється на постійне полювання за інформацією, на її інтерпретацію і використання, стаючи самокерованим студентом. Перевагою розглянутої технології вважається те, що навчальна діяльність відбувається на фоні пізнавальних, соціальних, навчально-формуючих і практичних цілей і має тенденцію бути міждисциплінарною.

Подібна орієнтація найяскравіше виявляється в іншій популярній технології — навчанні через співпрацю. Тут знайшов своє вираження відгук на зростання складності і системної динаміки зовнішнього світу, які вимагають не тільки і не стільки мистецтва прийняття рішень і професіоналізму окремих суб'єктів, а значною мірою спільного примноження колективних знань, мудрості і креативності. Навчання через співпрацю, включаючи в арсенал своїх прийомів обговорення, діалог, ефективний розподіл ролей учасників дискусій і розв'язання проблем, зв'язує інтереси колективу і індивідуума, додає до процесу навчання групову синергію, зіткнення точок зору, емоції, інтуїцію, містику, живе, в тому числі конфліктне, обговорення. Хаос, який є слідством конфліктності в процесі навчання і відсутності тиску авторитету, провокує включення адаптивних механізмів, які є каталізаторами процесів творчості і самореалізації. Діалогічність навчання передбачає створення середовища циркуляції потоків значущих сутностей між учасниками обговорень, кожний з яких відкритий для реконструкції власної моделі знань і переконань. Тут кожний учасник говорить, або готується щось сказати, і кожний захищає свою точку зору, засновану на спостереженні, інтерпретації, припущенні або узагальненні. Ефективне обговорення передбачає підтримку динамічного балансу між відстоюванням своєї точки зору і дослідженням області пов'язаних з нею висновків. У процесі співпраці колективне навчання може протікати на різних стадіях посилення зв'язків від кооперації до співпраці, супроводжуючись підвищенням складності і конфліктності, які виступають як каталізатори самооновлення індивідуальної і колективної творчості.

*Коваленко С.О., викладач,
кафедра іноземних мов
фінансово-економічного факультету*

ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Інноваційний розвиток сучасної вищої школи не може відбуватися без духовно-морального становлення викладача. Його педагогічна майстерність є складовою розвитку суспільства. Педагогічна діяльність — це особливий вид соціальної діяльності, що передбачає передавання від старших поколінь до молодших накопичених людством культури і досвіду, створення умов для їх особистісного розвитку і підготовки до виконання певних соціальних ролей у суспільстві. Педагогічна діяльність — це процес взаємодії людей, результатом якої є особистість, що оволоділа

певною частиною суспільної культури, здатна до подальшого саморозвитку. В умовах професійної підготовки студент є не лише об'єктом, а й суб'єктом педагогічної діяльності, адже педагогічний процес передбачає самовиховання, самонавчання та самовдосконалення особистості. У вищих навчальних закладах мають бути створені умови для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях. Такі умови є можливими, коли науково-педагогічні працівники, відповідно до Закону про вищу освіту, зможуть скористатись правом на захист професійної честі та гідності; здатні здійснювати вільний вибір методів та засобів навчання в межах навчальних планів.

Від рівня професійної майстерності викладачів залежить результат фахової підготовки студентів та ефективність їхнього особистісного зростання. Саме тому даним законом передбачені певні зобов'язання науково-педагогічних працівників: постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію; забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання дисциплін у повному обсязі освітньої програми відповідної спеціальності; додержуватися норм педагогічної етики, моралі; поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Сьогодні відбувається визнання педагога вищої школи, це обумовлено актуалізацією потреби у педагогові, який є не тільки висококласним фахівцем своєї дисципліни, а який має високий рівень психолого-педагогічної компетенції, викладацької майстерності. Бо тільки такий викладач може бути рушійною силою впровадження гуманістичного, особистісно орієнтованого підходу у вищій школі. Особливо актуальною сьогодні, в умовах розбудови демократичного суспільства, є проблема навчання, виховання студентів як суб'єктів навчальної та виховної діяльності. З огляду на це педагогічна майстерність викладача є дієвим інструментом особистісно зорієнтованої фахової підготовки.

Педагогічна майстерність — це комплекс властивостей особистості, що забезпечує організацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі. До таких важливих властивостей належать гуманістична спрямованість діяльності викладача, його професійна компетентність, педагогічні здібності і педагогічна техніка. Педагогічна майстерність передбачає відповідну тактику поведінки викладача: сувора логіка й аргументованість суджень при викладенні знань, включення в пояснення яскравих прикладів і фактів, виділення за допомогою інтонації основних положень, тембр голосу. Значною мірою педагогічна майстерність пов'язана з педагогічною інтуїцією викладача, з виявом певного такту у процесі розв'язання тих конфліктних ситуацій, які мають місце в педагогічній практиці. Основою становлення педагогічної майстерності є професійні знання, які являють собою знання предмета викладання, його методик, педагогіку та психологію і оцінюється рівнем узагальненості всіх складових знань, глибиною засвоєння, вмінням використовувати їх на практиці.

Педагогічна техніка викладача ґрунтується на вмінні керувати своїми емоційними станами, володіти собою (осанка, міміка, жести). Важливе значення має техніка мови: дихання, голосоутворення, дикція, темп мовлення, а також вміння співпрацювати з кожним студентом чи студентським колективом у процесі вирішення педагогічних завдань. Досвідчений педагог володіє вміннями майстерно організовувати педагогічну взаємодію зі студентами. Професіональне педагогічне спілкування забезпечує передачу викладачем студентам людської культури, допомагає засвоєнню знань, сприяє становленню ціннісних орієнтацій під час обміну думками, забезпечує формування власної гідності студента. Основними компонентами педагогічного спілкування є створення атмосфери взаємної довіри, поваги, високої взаємної вимогливості; формування спільних цілей та інтересів.

Науково-педагогічний працівник, незалежно від дисципліни, яку він викладає, повинен дбати про формування в студентів умінь і навичок професійного спілкування. Ефективність діяльності викладача значною мірою залежить від цілеспрямованості, дисциплінованості та організованості у своїх діях. Важливою умовою досягнення успіху у педагогічній діяльності є вміння долати труднощі та бути вимогливим до себе та до інших. Адже тільки людина сильної волі здатна виховати вольову особистість. Педагогічний досвід доводить, що майстерність педагога неможлива без елементів творчості, новизни, які поєднуються з необхідними знаннями та вміннями, усвідомленням власної творчої індивідуальності.

Якщо педагог вищої школи успішно реалізує всі функції своєї професійної діяльності, має задоволеність від результатів праці, ефективно організовує навчальний процес, позитивно характеризується студентами, які оцінюють і поважають його як викладача, наставника та науковця, тоді його індивідуальний стиль професійної діяльності може вважатися оптимальним.